

УДК 334.012.63/.64:355(477)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-38>**Кобеля-Звір М.Я.**кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики,
Львівський торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5627-9408>**Kobelia-Zvir Mariana**

Lviv University of Trade and Economics

ГРАНТИ ПРОГРАМИ STAGE ДЛЯ ПІДТРИМКИ УКРАЇНСЬКИХ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті досліджено грантові можливості Програми STAGE, яка фінансується Європейським Союзом. Акцентовано на тому, що це ініціатива, яка реалізується з метою підтримки українських промислових компаній в їх прагненнях сталого розвитку. Окреслено основну ціль програми - надати бізнес-компаніям цілеспрямовану підтримку для перетворення на конкурентоспроможних і стійких лідерів європейської промислової спільноти. У статті зазначено, що наряду з навчаннями та консультаційною підтримкою українські промислові підприємства мають можливість скористатися фінансовим грантом у розмірі до 50 000 євро на розробку плану інвестиційного проекту для трансформації сталого розвитку та впровадження заходів його реалізації. Окреслено перелік додаткових послуг із підготовки інвестиційного плану, які можуть бути профінансовані грантом, таких як: техніко-економічне обґрунтування; технологічний аудит; аналіз Due Diligence; збір та аналіз даних для оцінки вуглецевого сліду; прототипування; пілотні випробування; демонстрація пілота; адаптація бізнес-процесів; підтримка використання засобів тестування; закупівля інших спеціалізованих консультаційних та коучингових послуг, пов'язаних із підготовкою інвестиційного плану. Продемонстровано, що на грантове фінансування Програми STAGE можуть претендувати МСП із усіх 14 європейських промислових екосистем, визначених ЄС: текстиль; електроніка; мобільність, транспорт, автомобільна промисловість; енергетичні галузі; відновлювальна енергія; Agri-Food; здоров'я; цифрова галузь; будівництво; роздрібна торгівля; соціальна економіка; туризм; творчі та культурні індустрії; аерокосмічна промисловість та оборона. Підсумовано, що грантове фінансування Програми STAGE є дієвим та ефективним фінансовим стимулом для доступу компаній до професійних послуг і розробки планів інвестиційних проектів, що в подальшій перспективі сприятиме сталому зростанню українських промислових підприємств; а в довгостроковій перспективі сприятиме задоволенню потреб сталого розвитку європейських промислових підприємств.

Ключові слова: гранти, гранти ЄС, STAGE, сталий розвиток, промислові підприємства, фінансування сталого розвитку, можливості програми, вимоги програми.

STAGE PROGRAM GRANTS TO SUPPORT UKRAINIAN INDUSTRIAL ENTERPRISES

The article examines the grant opportunities of the STAGE Program, which is financed by the European Union. Emphasis is placed on the fact that this is an initiative implemented to support Ukrainian industrial companies in their pursuit of sustainable development. The main goal of the Program is outlined – to provide targeted support to business companies to become competitive and sustainable leaders of the European industrial community. The article states that along with training and consulting support, Ukrainian industrial enterprises have the opportunity to take advantage of a financial grant of up to 50,000 euros for the development of an investment project plan for the transformation of sustainable development and the implementation of measures for its implementation. A list of additional services for the preparation of an investment plan, which can be financed by a grant, is outlined, such as: feasibility study; technological audit; due diligence analysis; data collection and analysis for carbon footprint assessment; prototyping; pilot tests; pilot demonstration; adaptation of business processes; support for the use of testing tools; purchase of other specialized consulting and coaching services related to the preparation of an investment plan. It has been demonstrated that SMEs from all 14 European industrial ecosystems defined by the EU can apply for STAGE Program grant funding: textiles; electronics; mobility, transport, automobile industry; energy industries; renewable energy; Agri-Food; health; digital industry; construction; Retail; social economy; tourism; creative and cultural industries; aerospace industry and defense. It was concluded that grant funding of the STAGE Program is an effective and efficient financial incentive for companies to access professional services and develop investment project plans, which in the future will contribute to the sustainable growth of Ukrainian industrial enterprises; and in the long term, grant funding of the STAGE program will contribute to meeting the needs of sustainable development of European industrial enterprises.

Key words: grants, EU grants, STAGE, sustainable development, industrial enterprises, sustainable development financing, program opportunities, program requirements.

JEL Classification: G30, F33, F39, F41, M29, O16, O19

Постановка проблеми. Сталій розвиток промислових підприємств є ключовим елементом економічного, соціального та екологічного благополуччя України. Ось деякі аспекти ролі сталого розвитку таких підприємств для країни:

1. Промислові підприємства мають значний вплив на довкілля через викиди, водопровід та відходи. Стій-

кість розвитку змушує підприємство приділяти увагу екологічним аспектам, впроваджуючи чисті технології, оптимізуючи використання ресурсів та зменшуючи негативний вплив на навколишнє середовище.

2. Стійкість розвитку підприємств забезпечує економічну стабільність через підтримку інновацій, підвищення продуктивності та конкурентоспроможності,

а також через залучення інвестицій у зелені технології та сталі бізнес-моделі.

3. Промислові підприємства, які підтримують принципи сталого розвитку, сприяють соціальному розвитку країни, створюючи робочі місця, підтримуючи регіональний розвиток та підвищуючи якість життя місцевого населення.

4. Сталість розвитку підприємств сприяє впровадженню новітніх технологій, що підвищують продуктивність, зменшують споживання ресурсів та викидів, а також роблять виробництво більш ефективним та інноваційним.

5. Підприємства, які працюють за принципами сталого розвитку, здатні краще конкурувати на світовому ринку, за рахунок споживачів все більше віддають перевагу продукції, що виготовлена з урахуванням екологічних та соціальних стандартів.

Підприємства, які приділяють увагу сталому розвитку, мають більш довгострокову перспективу розвитку, внаслідок чого вони менш вразливі до коливань на ринках, зміни законодавства або екологічних криз.

До того ж, євроінтеграційний вектор України обумовив прагнення вітчизняних підприємств реалізувати план переходу до сталого розвитку своїх бізнес-компаній відповідно до європейських стандартів. У цих процесах суб'єкти господарювання нерідко покладаються на підтримку міжнародних фондів та програм, допомога яких стрімко зростає, особливо в нинішніх умовах війни. Сьогодні актуальною для України є Програма «ЕТАП» (STAGE), яка фінансується Європейським Союзом [14].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аспекти сталого розвитку підприємств, установ та організацій досліджували ряд авторів, серед яких: П.Г. Перера, Л.В. Шаульська, Т.О. Кобелева, Н. Красностаєнова, Т. Якименко, Ю. Довгань, Л. Середницька та ін. [6; 8; 12]. Своїми розвідками науковці зробили вагомий внесок у дослідження стимулів сталого розвитку комерційних і некомерційних компаній.

Такі автори, як О. Солодовнік, О. Пристемський, А. Сакун, І. Зварич, О. Бродовська, Д. Кравчук, вивчали альтернативні ресурси фінансового забезпечення сталого розвитку підприємств [2; 7; 10]. Проте поза їх увагою залишилися грантові інструменти підтримки бізнес-компаній в їх прагненнях сталого розвитку. В нинішніх умовах, коли для України актуалізувалася програма Європейського Союзу «STAGE», вона вимагає детального дослідження вітчизняними науковцями.

Метою статті є дослідження можливостей Програми STAGE щодо надання підтримки українським промисловим компаніям в їх прагненні переходу до сталого розвитку, виявлення її специфіки та пріоритетів, а також особливості участі малих та середніх підприємств (МСП) у грантових конкурсах програми і на цій основі розроблення рекомендацій для організацій – заявників щодо отримання грантового фінансування.

Виклад основних результатів дослідження. Сталі розвиток промислових підприємств є основою для довгострокового економічного зростання, соціальної стабільності та екологічної збалансованості України. Низка міжнародних програм підтримують процеси впровадження такого розвитку українських бізнес-компаній у різних секторах [3; 4].

На думку експертів, Програма STAGE – це унікальна можливість для представників європейського, а віднедавна і українського бізнесу здійснити перехід до сталого розвитку. Вона забезпечує цілеспрямовану підтримку для перетворення українських бізнес-компаній на конкурентоздатних і стійких лідерів європейської промислової спільноти. Програма надає підприємствам такі можливості:

- здійснення оцінки стійкості;
- індивідуальні програми навчання;
- консультації з питань сталого розвитку;
- розробка індивідуальних планів переходу до сталого розвитку;
- фінансове забезпечення інвестиційного планування;
- консультаційні послуги щодо залучення приватних інвестицій [14].

На нашу думку, суттєвою підтримкою програми для підприємств є грантова складова, а саме: її учасники мають можливість отримати безповоротний грант у розмірі до 50 000 євро для двох видів діяльності: на

- розробку плану інвестиційного проекту;
- додаткові послуги з підготовки інвестиційного плану, такі як: техніко-економічне обґрунтування; технологічний аудит; аналіз Due Diligence; збір та аналіз даних для оцінки вуглецевого сліду; прототипування; пілотні випробування; демонстрація пілота; адаптація бізнес-процесів; підтримка використання засобів тестування; закупівля інших спеціалізованих консультаційних та коучингових послуг, пов'язаних із підготовкою інвестиційного плану [14].

Відмінною особливістю програми є те, що фінансовий грант можна витратити лише на послуги, які надають радники зі сталого розвитку, які є частиною екосистеми STAGE та зареєстровані на платформі STAGE / GND [13].

Як зазначено в програмних документах, Програма фінансових грантів STAGE відкрита для промислових МСП, які відповідають наступним критеріям:

- мають 5–250 співробітників;
- мають річний оборот менше 50 мільйонів євро або річний баланс менше 43 мільйонів євро;
- базуються в державі-члені Європейського Союзу або в Horizon Europe – асоційована країна [11].

Отримати підтримку програми, в тому числі фінансовий грант, можуть МСП із усіх 14 європейських промислових екосистем, визначених ЄС: текстиль; електроніка; мобільність, транспорт, автомобільна промисловість; енергетичні галузі; відновлювальна енергія; Agri-Food; здоров'я; цифрова галузь; будівництво; роздрібна торгівля; соціальна економіка; туризм; творчі та культурні індустрії; аерокосмічна промисловість та оборона [14].

Перевагою програми є те, що вона не фінансує жодну діяльність, виробництво, використання, розповсюдження, бізнес або торгівлю, якщо це:

1. Пов'язане з примусовою чи дитячою працею.
2. Діяльність або матеріали, які вважаються незаконними згідно із законами чи правилами країни перебування, міжнародними конвенціями та угодами, або підлягають міжнародному поступовому вилученню чи забороні, наприклад:

а) озоноруйнівні речовини, ПХБ (поліхлоровані біфеніли) та інші специфічні, небезпечні фармацевтичні препарати, пестициди/гербіциди або хімікати;

b) пов'язане з дикою природою або продукти, які регулюються Конвенцією про міжнародну торгівлю видами дикої фауни та флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES); або

c) нестійкі методи рибальства (наприклад, під-ривний промисел і дрефтерний промисел у морському середовищі з використанням сіток довжиною понад 2,5 км).

3. Транскордонна торгівля відходами та продуктами відходів, якщо вона не відповідає Базельській конвенції та базовим нормам.

4. Знищення територій високої природоохоронної цінності.

5. Радіоактивні матеріали та незв'язані азбестові волокна.

6. Порнографія та/або проституція.

7. Расистські та/або антидемократичні засоби масової інформації.

8. Якщо будь-які з наступних продуктів складають значну частину основного фінансування проекту – види господарської діяльності:

– алкогольні напої (крім пива та вина);

– тютюн;

– зброя та боєприпаси; або

– азартні ігри, казино та подібні підприємства.

9. Розвідка, розвідка, видобуток або переробка вугілля.

10. Розвідка або видобуток нафти.

11. Автономна розвідка та/або видобуток викопного газу.

12. Транспортна та супутня інфраструктура, що в основному використовується для видобутку вугілля з метою виробництва електроенергії.

13. Трубопроводи сирої нафти.

14. Нафтопереробні заводи.

15. Будівництво нової або реконструкція будь-якої існуючої електростанції, що працює на вугіллі (включаючи подвійну).

16. Будівництво нової або реконструкція будь-якої існуючої електростанції, що працює лише на ГФО або дизелі, що виробляє енергію для загальної мережі та призводить до збільшення абсолютного викиду (викиди CO₂).

17. Будь-який бізнес із запланованим розширенням власного вугілля, що використовується для виробництва електроенергії та/або тепла [14].

Як зазначено в програмних документах, протягом дії Програми STAGE буде відібрано та профінансовано до 100 МСП у межах декількох відкритих конкурсів. Перевага програми: якщо бізнес-компанія відповідає критеріям прийнятності, але їй не буде надано грант, після процедури відбору вона зможе подати заявку знову під час наступного відкритого конкурсу [14].

На нашу думку, відмінною особливістю грантової підтримки програми є її двоетапність, а саме:

– 1 етап – одноразова сума 5 000 євро на розробку плану інвестиційного проекту для трансформації сталого розвитку. Грант надається після подання інвестиційного плану не пізніше ніж через 3 місяці після підписання грантового контракту.

– 2 етап – до 45 000 євро, що розраховується як відсоток від приватних інвестицій, отриманих для реалізації інвестиційного плану (для переходу до стійкості).

Сума надається тільки в тому випадку, якщо договір приватного інвестування отримано протягом 6 місяців із моменту підписання контракту [14].

Як зазначається в програмних документах, ідея інвестиційного плану має бути спрямована на інвестиції в розмірі 5 мільйонів євро або більше. Він повинен передбачати дії, пов'язані з технологічною досконалістю, наприклад: впровадження передових промислових технологій та/або інноваційних рішень; підвищення рівня цифрової готовності; впровадження стандартів менеджменту; управління потоком створення цінності; впровадження нових стійких бізнес-моделей; рішення щодо сталої енергетики та енергоефективності тощо. Ідея інвестиційного плану повинна передбачати позитивний економічний вплив, наприклад: зростання доходу, збільшення прибутку, створення робочих місць, зменшення відходів, зменшення викидів вуглецю, підвищення енергоефективності, збільшення економії витрат на енергію тощо [14].

Проаналізувавши конкурсну документацію Програми STAGE, ми сформуваємо низку рекомендацій для МСП, які планують брати участь у конкурсному відборі проектних пропозицій:

1. Щоб коректно подати пропозиції, необхідно спершу детально ознайомитися з процедурою подання заявки у конкурсній документації [1; 5].

2. Щоб подати заявку, компанії варто приєднатися до Програми переходу до сталого розвитку STAGE [9].

3. Щоб пересвідчитися, чи має заявник шанс на грантову підтримку, йому необхідно покроково пройти принаймні ЕТАП 1 початкової оцінки. Це безкоштовний інструмент, який оцінює діяльність компанії в діапазоні соціальних змін, інновацій, управління, навколишнього середовища та економічних аспектів. На основі цієї оцінки компанія отримує схему показників для покращення [14].

4. Зареєструвавшись на платформі STAGE та пройшовши початкове оцінювання, компанії необхідно вибрати зі списку консультантів зі сталого розвитку. Організація може вибрати стільки радників, скільки їй потрібно, і взаємодіяти з ними.

5. Щоб претендувати на грант, компанія повинна пройти також ФАЗУ 2 програмної підтримки, а саме: навчальні курси зі сталого розвитку.

6. Щоб мати перспективу в отриманні гранту, компанія має розробити свій план переходу до сталого розвитку.

7. Формуючи проектну заявку, компанії необхідно додати: лист-підтвердження радника зі сталого розвитку та декларацію честі [14].

8. Щоб бути прийнятною, проектна пропозиція повинна бути написана англійською мовою в усіх обов'язкових частинах.

9. Щоб не бути відхиленим, проект має зосереджуватися на 14 європейських промислових екосистемах, визначених ЄС: текстиль; електроніка; мобільність; транспорт; автомобільна промисловість; енергоємні галузі; відновлювальна енергія; agri-food; здоров'я; цифрова сфера; будівництво; роздрібна торгівля; соціальна економіка; туризм; творчі та культурні індустрії; аерокосмічна промисловість та оборона.

10. Якщо у заявника виникають будь-які запитання, йому варто звернутися до служби підтримки за адресою info@stagepartners.eu [14].

Отже, за умови дотримання організаціями-заявниками всіх критеріїв прийнятності Програми STAGE та підготовки проектної пропозиції за нашими рекомендаціями проекти мають високі шанси бути гідно оціненими конкурсною комісією, яка приймає рішення про надання грантової підтримки.

Висновки. Аналіз грантових можливостей Програми STAGE, яка фінансується Європейським Союзом, продемонстрував, що це ініціатива, яка реалізується з метою підтримки українських промислових компаній в їх прагненнях сталого розвитку. Основна ціль програми – надати бізнес-компаніям цілеспрямовану підтримку для перетворення на конкурентоздатних і стійких лідерів європейської промислової спільноти. Наряду з навчаннями та консультаційною підтримкою українські промислові підприємства мають можливість скористатися фінансовим грантом у розмірі до 50 000 євро на розробку плану інвестиційного проекту для трансформації сталого розвитку

та впровадження заходів його реалізації. На грантове фінансування мають право претендувати МСП з усіх 14 європейських промислових екосистем, визначених ЄС: текстиль; електроніка; мобільність, транспорт, автомобільна промисловість; енергетичні галузі; відновлювальна енергія; Agri-Food; здоров'я; цифрова галузь; будівництво; роздрібна торгівля; соціальна економіка; туризм; творчі та культурні індустрії; аерокосмічна промисловість та оборона. Грантове фінансування програми є дієвим та ефективним фінансовим стимулом для доступу компаній до професійних послуг і розробки планів інвестиційних проектів, що в подальшій перспективі сприятиме сталому зростанню українських промислових підприємств. В довгостроковій перспективі грантове фінансування Програми STAGE допомагатиме задоволенню потреб сталого розвитку європейських промислових підприємств. Подальші наші розвідки будуть стосуватися наслідків реалізації підтриманих Програмою STAGE проектів в Україні.

Список використаних джерел:

1. Stage platform application guide. URL: https://stage-ui-public.cdn.prismic.io/stage-ui-public/21d74e2b-62d9-4a37-9ff0-f98a73af9ca3_Visual+guide+for+applying.pdf (дата звернення: 20.03.2024).
2. Зварич І., Бродовська О., Кравчук Д. Інклюзивна сторона впливу прямих іноземних інвестицій на сталий розвиток економіки. *Інклюзія і суспільство*. 2023. Вип. 1. С. 13–23. URL: <https://journals.kpdi.in.ua/index.php/inclusion-society/article/view/22> (дата звернення: 14.03.2024).
3. Кобеля-Звір М.Я. Грантові програми Європейської комісії як інструменти розвитку: можливості та бар'єри. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2023. Вип. 2 (72). С. 48–53. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf (дата звернення: 08.03.2024).
4. Кобеля-Звір М.Я. Грантові програми транскордонного співробітництва: можливості, перспективи, перепони. *Економічний простір*. 2023. № 186. С. 44–48. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/handle/123456789/11096> (дата звернення: 10.03.2024).
5. Incentives plan call documentation set (guidelines for applicants). Sustainable Transition to the Agile and Green Enterprise. 37 p. URL: https://stage-ui-public.cdn.prismic.io/stage-ui-public/Zfg4sMmUzjad_UhC_GuidelinesforApplicants.pdf (дата звернення: 21.03.2024).
6. Красностановна Н., Якименко Т. Вплив цифровізації на сталий розвиток організації. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2243> (дата звернення: 04.03.2024).
7. Солодовнік О. Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємств. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2300> (дата звернення: 14.03.2024).
8. Перерва П.Г., Шаульська Л.В., Кобелева Т.О. Формування та використання системи моніторингу підприємницьких ризиків як запорука сталого розвитку бізнес-структур. *Економіка і організація управління*. 2023. № 1 (49). С. 34–44. URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/index.php/eou/article/view/13886> (дата звернення: 16.03.2024).
9. Приєднатися до Програми переходу до сталого розвитку STAGE. URL: https://gnd.one/operatorinquiry?_ga=2.245942337.498277168.1682402076-1208543022.1682402076 (дата звернення: 29.03.2024).
10. Пристемський О., Сакун А. Державна підтримка сталого розвитку підприємництва сільських територій. *Сталий розвиток економіки, суспільства та підприємництва*: матеріали Міжнародного науково-практичного конференції, Івано-Франківськ, 27–28 квітня 2023 р. / за ред. І. Перезової. Львів: Видавель Кошовий Б.-П.О., 2023. С. 690–693. URL: <https://dspace.ksaeu.kherson.ua/handle/123456789/8149> (дата звернення: 12.03.2024).
11. Commission recommendation of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises (notified under document number C(2003) 1422) (Text with EEA relevance) (2003/361/EC). *Official Journal of the European Union*. 2003. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:en:PDF> (дата звернення: 07.03.2024).
12. Довгань Ю., Середницька Л. Маркетинг сталого розвитку: досвід ЄС. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2354> (дата звернення: 16.03.2024).
13. STAGE / GND. URL: <https://gndpartners.com/stage> (дата звернення: 22.03.2024).
14. STAGE. URL: <https://stagepartners.eu/about> (дата звернення: 9.03.2024).

References:

1. Stage platform application guide. Available at: https://stage-ui-public.cdn.prismic.io/stage-ui-public/21d74e2b-62d9-4a37-9ff0-f98a73af9ca3_Visual+guide+for+applying.pdf (accessed March 20, 2024).
2. Zvarych I., Brodovska O., Kravchuk D. (2023) Inklusivna storona vplyvu priamykh inozemnykh investitsiy na stalyy rozvytok ekonomiky [The inclusive side of the influence of direct foreign investment on the sustainable development of the economy]. *Inkluziia i suspil'stvo*, vyp. 1, pp. 13–23. Available at: <https://journals.kpdi.in.ua/index.php/inclusion-society/article/view/22> (accessed March 14, 2024).
3. Kobelia-Zvir M. Ya. (2023) Hrantovi prohramy Yevropejs'koi komisii iak instrumenty rozvytku: mozhlyvosti ta bar'ery [Grant programs of the European Commission as development tools: opportunities and barriers]. *Naukovo-vyrobnychuy zhurnal «Biznes-navihator»*, vyp. 2 (72), pp. 48–53. Available at: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf (accessed March 08, 2024).

4. Kobelia-Zvir M. Ya. (2023) Hrantovi prohramy transkordonnoho spivrobitnytstva: mozhlyvosti, perspektyvy, perepony [Grant programs of cross-border cooperation: opportunities, prospects, obstacles]. *Ekonomichnyj prostir*, no. 186, pp. 44–48. Available at: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/handle/123456789/11096> (accessed March 10, 2024).

5. Incentives plan call documentation set (Guidelines for applicants). Sustainable Transition to the Agile and Green Enterprise. 37 p. Available at: https://stage-ui-public.cdn.prismic.io/stage-ui-public/Zfg4sMmUzjad_UhC_GuidelinesforApplicants.pdf (accessed March 21, 2024).

6. Krasnostanova N., Yakymenko T. (2023) Vplyv tsyfrovizatsii na stalij rozvytok orhanizatsii [The impact of digitalization on the sustainable development of the organization]. *Ekonomika ta suspil'stvo*, no. 48. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2243> (accessed March 4, 2024).

7. Solodovnik O. (2023) Finansove zabezpechennia staloho rozvytku pidpriemstv [Financial support for the sustainable development of enterprises]. *Ekonomika ta suspil'stvo*, no. 49. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2300> (accessed March 14, 2024).

8. Pererva P. H., Shaul's'ka L. V., Kobieliava T. O. (2023) Formuvannia ta vykorystannia systemy monitorynhu pidpriemnyts'kykh ryzykiv iak zaporuka staloho rozvytku biznes-struktur [Formation and use of a business risk monitoring system as a guarantee of sustainable development of business structures]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, no. 1 (49), pp. 34–44. Available at: <https://jeou.donnu.edu.ua/index.php/eou/article/view/13886> (accessed March 16, 2024).

9. Pryiednatysia do Prohramy perekhodu do staloho rozvytku STAGE [Join the STAGE Sustainable Development Program]. Available at: https://gnd.one/operatorinquiry?_ga=2.245942337.498277168.1682402076-1208543022.1682402076 (accessed March 29, 2024).

10. Prystems'kyj O., Sakun A. (2023) Derzhavna pidtrymka staloho rozvytku pidpriemnytstva sil's'kykh terytorij [State support for sustainable development of entrepreneurship in rural areas]. *Stalij rozvytok ekonomiky, suspil'stva ta pidpriemnytstva* : materialy Mizhnar.nauk.-prakt. konf., Ivano-Frankivs'k, 27-28 kvitnia 2023 r. / za red. I. Perevozovoi. – Sustainable development of the economy, society and entrepreneurship: materials of the International Scientific-Practice. conference, Ivano-Frankivsk, April 27–28, 2023 / edited by I. Perevozova. L'viv : Vydavets' Koshovij B.-P.O., pp. 690–693. Available at: <https://dspace.ksaeu.kherson.ua/handle/123456789/8149> (accessed March 12, 2024).

11. Commission recommendation of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises (notified under document number C(2003) 1422) (Text with EEA relevance) (2003/361/EC). *Official Journal of the European Union* (May 20, 2003). Available at: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:en:PDF> (accessed March 7, 2024).

12. Dovhan' Yu., Serebnyts'ka L. (2023) Marketynh staloho rozvytku: dosvid YeS [Sustainable development marketing: EU experience]. *Ekonomika ta suspil'stvo*, no. 49. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2354> (accessed March 16, 2024).

13. STAGE / GND. Available at: <https://gndpartners.com/stage> (accessed March 22, 2024).

14. STAGE. Available at: <https://stagepartners.eu/about> (accessed March 9, 2024).